

Изх. № 22/30.11.2022 г.

ДО

**Г-ЖА РОСИЦА ВЕЛКОВА - ЖЕЛЕВА
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ**

КОПИЕ ДО:

**Г-Н БОЙКО АТАНАСОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР**

**Г-ЖА МАРИЯ ФИЛИПОВА
ЗАМЕСТНИК- ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР, РЪКОВОДЕЩ
УПРАВЛЕНИЕ „НАДЗОР НА
ИНВЕСТИЦИОННАТА ДЕЙНОСТ“**

Относно: ПУБЛИЧНА КОНСУЛТАЦИЯ, иницирана от МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ, във връзка с проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за мерките срещу изпиране на пари

УВАЖАЕМА ГОСПОЖА ВЕЛКОВА – ЖЕЛЕВА,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН АТАНАСОВ,

УВАЖАЕМА ГОСПОЖА ФИЛИПОВА,

Във връзка с проект („Законопроекта“) на Закон за изменение и допълнение (ЗИД) на Закон за мерките срещу изпиране на пари (ЗМИП) бихме желали да изразим принципното си съгласие с част от промените в ЗМИП, насочени към уреждане на допълнителни мерки за борба с изпирането на пари, заложи в Плана за действие с мерки за адресиране на последващите ангажменти на Република България след присъединяването към Валутния механизъм II (ERM II), Плана за действие за ограничаване на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма, установени в Националната оценка на риска от изпирането на пари и финансиране на тероризма, и Препоръките от Доклада за България от Петия оценителен кръг на Комитета на експертите за оценка на мерките срещу изпирането на пари към Съвета на Европа (MONEYVAL). Считаме, че има и необходимост да се отстранят някои констатирани неточности при въвеждането в националното законодателство на Директива (ЕС) 2018/843 на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма (Директива (ЕС) 2018/843).

Същевременно имаме и някои бележки, коментари и предложения във връзка със Законопроекта, които, ако бъдат отразени в окончателната редакция на ЗИД на ЗМИП, ще отстранят

някои непълноти и несъвършенства в Законопроекта, ще съдействат за изграждането на един пропорционален режим на дейност на финансовите институции и ще доведат до облекчаване на работата на задължените субекти по чл. 4 от ЗМИП при прилагане на закона в съответствие с европейското законодателство в областта на противодействието срещу изпиране на пари и финансиране на тероризма.

В тази връзка, следва по наше мнение да бъдат редактирани т. 2 и т. 3 на § 16 от ЗИД, с които се променят чл. 101, ал. 2, т. 13 и т. 14 от ЗМИП.

С промените по т. 13 се въвежда изискване във вътрешните правила за контрол и предотвратяване изпирането на пари и финансирането на тероризма да се включват „политики и процедури за проверка при наемане и текуща оценка на служителите в специализираната служба“, като се добавя в правилата за обучение на служителите да се включват и правила за проверка. Наличието на такъв текст в чл. 101, ал. 2, т. 13 от ЗМИП не просто ще наложи промяна в правилата, ако не са установени изисквания за наемане и оценка на служителите от специализираната служба по чл. 106 от ЗМИП. Липсата на яснота относно обема и съдържанието на термина „проверка“ и липсата на съгласуваност с нормите на други законодателни актове ще доведе до непреодолими практически затруднения при изпълнението на това изискване. Инвестиционните посредници (ИП) не могат да проверяват лицата в базите данни на Министерството на вътрешните работи или служби за сигурност, просто защото нямат достъп до тях. При наемане на работа може да се изисква свидетелство за съдимост, но не и да се извършва „обследване“ на служителите, това е предмет на проверки от други органи. Освен това „проверките“, за които говори новата редакция може да са в противоречие с трудовото законодателство и Закона за защита личните данни (ЗЗЛД), да водят до нарушаване на трудови и лични права. Поради тези причини, предлагаме думата „проверка“ да отпадне от текста на § 16, т. 2 от Законопроекта. Разбира се, възможно е понятието „проверка“ да се тълкува като оценка на знанията по ЗМИП, но дори в такъв случай това предпоставя изискване на практика всички лица да се наемат с определена начална подготовка, както и задължение да се провеждат тестове, като такава тежест според нас не произтича от Директива (ЕС) 2018/843.

По същия начин в цитираната по-горе т. 14 е въведено изискване към правилата за обучение да се прибавят и политики и процедури за проверка при наемане и текуща оценка на останалите служители. Отново не е изяснено съдържанието на термина „проверка“, със същия ефект, както при формулировката на променената със ЗИД т. 13. Поради тази причина, предлагаме думата „проверка“ да отпадне и от текста на § 16, т. 3 от ЗИД на ЗМИП.

Прилагаме в отделно приложение и някои други бележки и предложения по конкретни текстове от ЗИД на ЗМИП.

С най-сърдечни пожелания за добро здраве и успешна работа!

С УВАЖЕНИЕ,

ПЕТКО КРЪСТЕВ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БАУД

1. По § 2 от ЗИД и новия чл. 9б, ал. 1, т. 5 от ЗМИП.

В новия чл. 9б, ал. 1 се въвеждат изисквания към физическите лице по чл. 4, т. 15, 16 или 18, както и прокурист, управител, член на управителен или контролен орган, или действителен собственик на лице по чл. 4, т. 15, 16 и 18, като в т. 5 е уредено изискване по отношение на съответното лице **„въз основа на събраните за него данни не дава основание за съмнение относно неговата надеждност и пригодност“**.

Това изискване е специфично и не може да се прецени кой орган ще прави оценка за надеждност и пригодност на „лица даващи правни консултации“ (това са адвокати, а при тях такава оценка няма и чл. 4 от Закона за адвокатурата определя изискванията за придобиване на права на адвокат). Същите аргументи се отнасят и до лица по чл. 4, т. 14 и 17 от ЗМИП – при тях е трудно обективно да се извърши оценка за „пригодност и надеждност“, доколкото и такива правила не са предвидени в специални закони.

Нашето разбиране на практика е, че смисълът на тази разпоредба е **задължените лица да са положили нужната грижа да отговарят на изискванията** така, че при проверка от съответния надзорен орган – да се направи въпросното обосновано заключение за пригодност.

При всички случаи, предлагаме този текст да отпадне.

2. По § 8 от ЗИД на ЗМИП и чл. 59, ал. 4 от ЗМИП.

Съгласно § 8 от Законопроекта разпоредбата на чл. 59, ал. 4 се изменя така:

„(4) За клиентите - юридически лица и/или юридическите лица, които ги притежават или контролират, чиито дялови ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар или на пазар на трета държава, който се подчинява на изискванията за оповестяване в съответствие с правото на Европейския съюз или на еквивалентни международни стандарти, осигуряващи адекватна степен на прозрачност по отношение на собствеността, се събира информацията по чл. 148, ал. 1 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа или аналогична информация за дружествата със седалище извън Република България.“

Промяната на посочения текст е в две посоки:

- (i) От една страна разпоредбата намира приложение не само, когато клиентът е дружество, чиито дялови ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар или на пазар на трета държава, който се подчинява на изискванията за оповестяване в съответствие с правото на Европейския съюз или на еквивалентни международни стандарти, осигуряващи адекватна степен на прозрачност по отношение на собствеността, но и когато дяловите ценни книжа на юридическите лица, които ги притежават или контролират също са допуснати до търговия на такива пазари;
- (ii) Детайлизира се и се конкретизира каква точно информация трябва да се събере за клиента, съответно за юридическите лица, които го притежават или контролират.

Във връзка с т. (ii) по-горе, обаче, възникват няколко практически проблеми. За да бъде изпълнено изискването за събиране на информацията по чл. 148, ал. 1 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа (ЗППЦК) или аналогична информация за дружествата със седалище извън Република България, на практика лицето по чл. 4 от ЗМИП трябва да събере необходимата информация от самите уведомления за разкриване на дялово участие. Съгласно чл. 145, ал. 1 от ЗППЦК всеки акционер, който придобие или прехвърли пряко и/или по чл. 146 право на глас в общото събрание на публично дружество, е длъжен да уведоми КФН и публичното дружество, когато премине определените в закона прагове. Впоследствие, според чл. 148б от ЗППЦК, публичното дружество е длъжно да разкрие на обществеността по реда на чл. 100т информацията, предоставена с уведомленията на лицата по чл. 145 и 146 в срок три работни дни от уведомяването му. Различните

публични дружества използват различни канали, както и различна форма за разкриване пред обществеността на посочената информация. Не са изключение и случаите, когато било съответният акционер, преминаващ законовоопределения праг, било самото публично дружество, пропускат или забавят оповестяването на тази информация.

Смятаме, че концепцията за осигуряване на прозрачност не съвпада със задължението за установяване на действителен собственик. В този смисъл, по наше мнение ангажиментът приключва със събиране на информацията по чл. 145 от ЗППЦК, т.е. кой притежава 5 или кратно на 5%. Изпълнявайки това си задължение, ИП ще е разкрил веригата на собствеността, защото всяко от въпросните лице ще трябва вече да е уведомило обществеността. Всяко от тези лица може да отговаря или да не отговаря на критерий за действителен собственик, но това е ирелевантно.

Предложението ни е разпоредбата във втората си част да остане в същата редакция, както и досега:

„За клиентите - юридически лица и/или юридическите лица, които ги притежават или контролират, чиито дялови ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар или на пазар на трета държава, който се подчинява на изискванията за оповестяване в съответствие с правото на Европейския съюз или на еквивалентни международни стандарти, осигуряващи адекватна степен на прозрачност по отношение на собствеността, се събира информацията за дяловото участие, подлежаща на разкриване по реда на глава единадесета, раздел I от Закона за публичното предлагане на ценни книжа, или аналогична информация относно дружества на регулиран пазар извън Република България.“

3. По § 11 от ЗИД на ЗМИП и новия чл. 63а от ЗМИП.

Съгласно § 11 от Законопроекта се създава нов чл. 63а. В ал.1 на новия текст се предвижда задължение за лицата по чл. 4 от ЗМИП да уведомяват Агенцията по вписванията, когато при изпълнение на задълженията си установят несъответствие между събраните от тях данни за действителните собственици на дадено лице, което е лице по чл. 61, ал. 1 или по чл. 62, ал. 1 от ЗМИП, и вписаните в съответния регистър данни за действителните собственици на същото. Към уведомлението следва да се приложат и всички налични документи, относими към установеното несъответствие. В ал. 3 на чл. 63а се предвижда, че анонимността на лицето по чл. 4 и на неговите служители, извършили уведомяването по ал. 1 се запазва. По-нататък, в ал. 5 на същата разпоредба е предвидено, че Агенцията по вписванията (АВ) и длъжностните лица в АВ не носят отговорност за вреди във връзка с извършените в регистрите вписвания въз основа на постъпили уведомления за несъответствие.

Във връзка с прилагане на посочената нова разпоредба могат да възникнат опасения от страна на лицата по чл. 4 и техните служители за евентуални неблагоприятни последици за тях, ако в резултат на подадено уведомление по чл. 63а, ал. 1 от ЗМИП лице, което е лице по чл. 61, ал. 1 или по чл. 62, ал. 1 от ЗМИП, претърпи вреди и/или са налице пропуснати ползи. Това би могло да доведе до нежелание за подаване на такива уведомления от страна на лицата по чл. 4 и на практика до превръщане на нормата в едно добро пожелание.

Не може да се приеме, че изобщо е задължение на лице по чл. 4 ЗМИП да извършва такива уведомления. Проверките на данните, както и актуализацията им е в тежест на онези субекти, на чието име са съответните партии в регистрите. По този начин ще се създаде ситуация, освен всички задължения по ЗМИП за даден инвестиционен посредник, той ще има и задължение да уведомява и АВ. А ако с установеното разминаване едновременно има и докладване до ДАНС, то същият случай ще е разкрит и на АВ, за да се коригира партията. Това ще доведе до възможност да се свърже доклад, направен до ДАНС за конкретен проблемен клиент – с уведомление до АВ за разминаване по

партида. Това задължение не спомага и не насърчава режима на докладване и проверки, а по-скоро е прехвърляне на отговорност към отделните задължени лица. Този режим не отчита и евентуални указания от САД-ФР на ДАНС при докладване – и ако тези указания са да се наблюдава случаят или указания дойдат по-късно от 14 дневния срок по новия чл. 63а, ал. 1 ЗМИП, а ИП са уведомили АВ и действията им противоречат на указанията. По този начин се стига до недообмислени и противоречиви хипотези.

С оглед осигуряване на гаранции за ефективното прилагане на новия текст на чл.63а от ЗМИП и постигане на целта на закона, а именно отразяване на актуални, точни и верни данни в регистрите на действителните собственици на юридическите лица и другите правни образувания, считаме, че в закона следва като минимум да бъдат включени и разпоредби, ограничаващи възможността за търсене на отговорност от лицата по чл. 4 от ЗМИП и техните служители за настъпили вреди и/или пропуснати ползи от съответните юридически лица или други правни образувания в резултат от подадено уведомление по чл. 63а, ал. 1 от ЗМИП.

В тази връзка, предлагаме следната редакция в чл. 63а, ал. 5:

„(5) Агенцията по вписванията и длъжностните лица в Агенцията по вписванията не носят отговорност за вреди във връзка с извършените в регистрите вписвания въз основа на постъпили уведомления за несъответствие. **Лицата по чл. 4 и техните служители не носят отговорност за вреди и/или пропуснати ползи, настъпили за лице, което е лице по чл. 61, ал. 1 или по чл. 62, ал. 1, в резултата на подадено уведомление по ал.1, освен при установен умисъл или груба небрежност.**“

Текстът на чл. 63а следва внимателно да бъде анализиран, като се отстранят евентуалните противоречия, които би могъл да породят, като се разпределят отговорностите по начин, който не води до колизия на изисквания и не възлага на ИП и лицата по чл. 4 от ЗМИП неизпълними задължения.

Предлагаме разпоредбата на чл. 123 да реферира директно към задължението в чл. 63а, ал. 4:

„(2) Актовете за установяване на нарушенията на чл. 63, ал. 1 – 7 и **чл. 63а, ал. 4** се съставят от длъжностни лица, оправомощени от изпълнителния директор на Агенцията по вписванията, а наказателните постановления се издават от изпълнителния директор на агенцията или от оправомощени от него длъжностни лица.“

4. По § 13 от ЗИД на ЗМИП и новите ал. 8 и 9 на чл. 67.

Към задължените лица по чл. 67 са добавени и физическите лица за контакт по чл. 63, ал. 4, т. 3 от ЗМИП.

Тук следва да се посочи, че физическите лица за контакт са такива именно „за контакт“, за връзка, те нямат роля по прекратяване на дружества, не са ликвидатори и нямат роля по водене и запазване на архиви. Нямат тази роля при назначаването си и при даването на съгласие да са лица за контакт. Ролята на лицето за контакт е да разполага и да предоставя в определените по ЗМИП случаи подходяща, точна и актуална информация относно физическите лица, които са действителни собственици, включително с подробни данни относно притежаваните от тях права. Това ново задължение може да промени института лицето за контакт, което да наложи даване на нови съгласия при новите условия по ЗМИП. То обаче логически не се свързва със статута на лицето за контакт и

предметния обхват на извършваните от него действия и според нас не следва да му се възлага. Освен това, в Директива (ЕС) 2018/843 по-скоро няма такова задължение за паралелно пазене, изискването е за съхранение в единен регистър, а това е Търговският регистър. Там има нужната информация и регистърът има задължение да я пази в определен срок. Ако тази разпоредба остане, ще възникне въпросът за кого точно ще възникне задължението за пазене при едно прекратено юридическо лице.

5. По чл. 53, ал. 1 и 2, чл. 54, ал. 7 и чл. 59, ал. 2 от ЗМИП.

Считаме, че има необходимост да бъдат прецизирани горепосочените текстове от ЗМИП, свързани с идентификацията на действителен собственик, тъй като в практиката се констатира различно тълкуване на същите.

Съгласно чл. 59, ал. 2 от ЗМИП, идентификацията на действителен собственик се извършва по реда на чл. 53, ал. 2, което изключва представяне на официален документ за самоличност и снемане на копие от него на действителен собственик (чл. 53, ал. 1 от ЗМИП). Съгласно чл. 54, ал. 7 от ЗМИП, по отношение на законните представители на клиент - юридическо лице или друго правно образувание, пълномощниците и другите физически лица, които подлежат на идентифициране във връзка с идентификацията на клиент - юридическо лице или друго правно образувание, се прилага чл. 53 от ЗМИП в цялост. От тук следва наличието на различни практики, тъй като има виждания, че действителният собственик попада в хипотезата на **„другите физически лица, които подлежат на идентифициране във връзка с идентификацията на клиент - юридическо лице или друго правно образувание“**.

Предвид изложените факти нашето мнение е, че е нужно текстовете да бъдат прецизирани, като нашето предложение е да се включи текст в чл. 54, ал. 7, който да гласи, че разпоредбата не се прилага по отношение на действителния собственик.

С това смятаме, че ще се прецизира работата на всички задължени по ЗМИП лица, от гледна точка на неправомерно събиране на копия на документи за самоличност на действителен собственик и влизането в евентуални нарушения от гледна точка на Общия регламент за защита на личните данни (GDPR).